

A large, solid pink silhouette of the map of Finland occupies the left and center portions of the image. The title text is overlaid on the left side of this silhouette.

*Topit ja flopit
englanninkielinen
nuorten kirjallisuus*

ANGELIKA NIKKINEN

LAHDEN
KAUPUNGINKIRJASTO

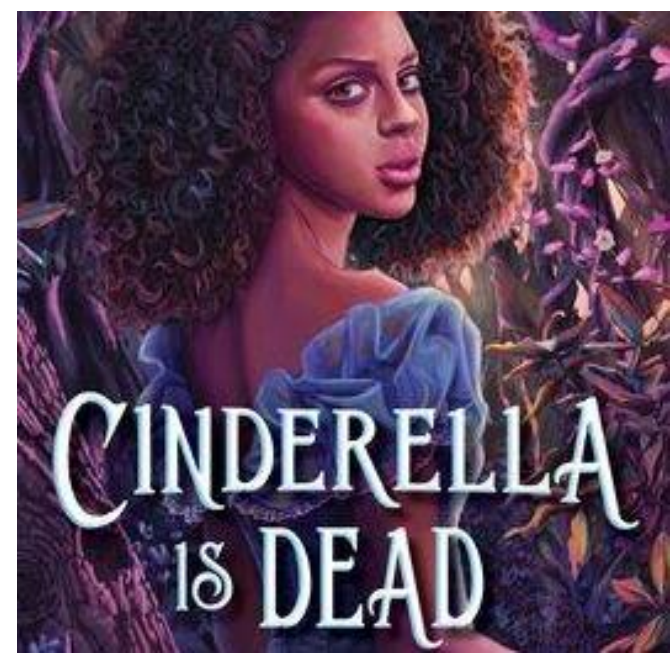
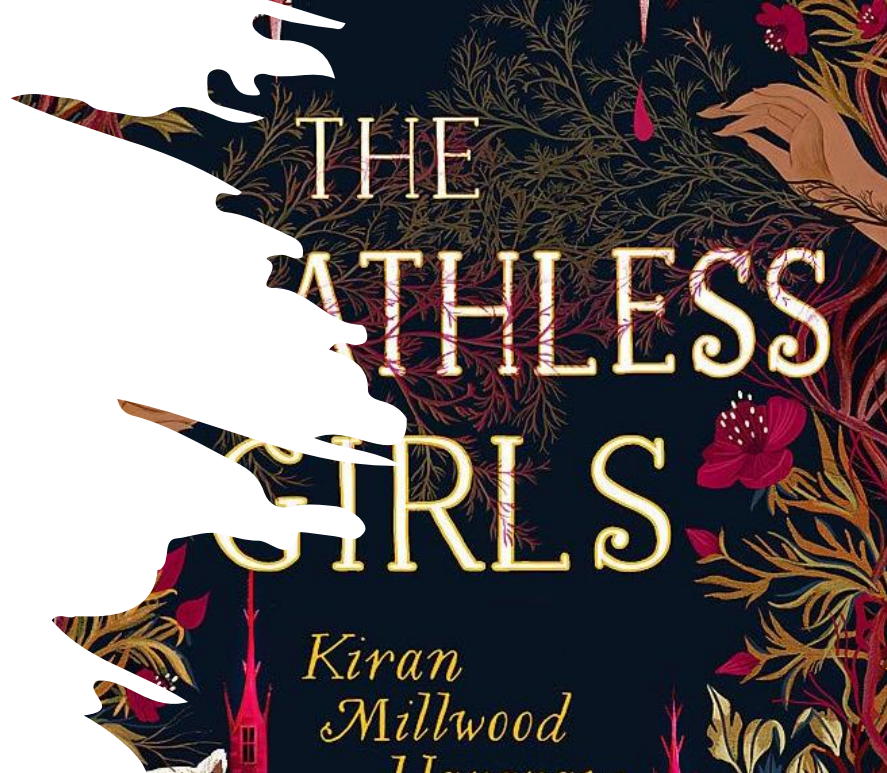
Esityslista

Mitä on YA-kirjallisuus?

Kenelle se on tarkoitettu?

Kuka sitä lukee?

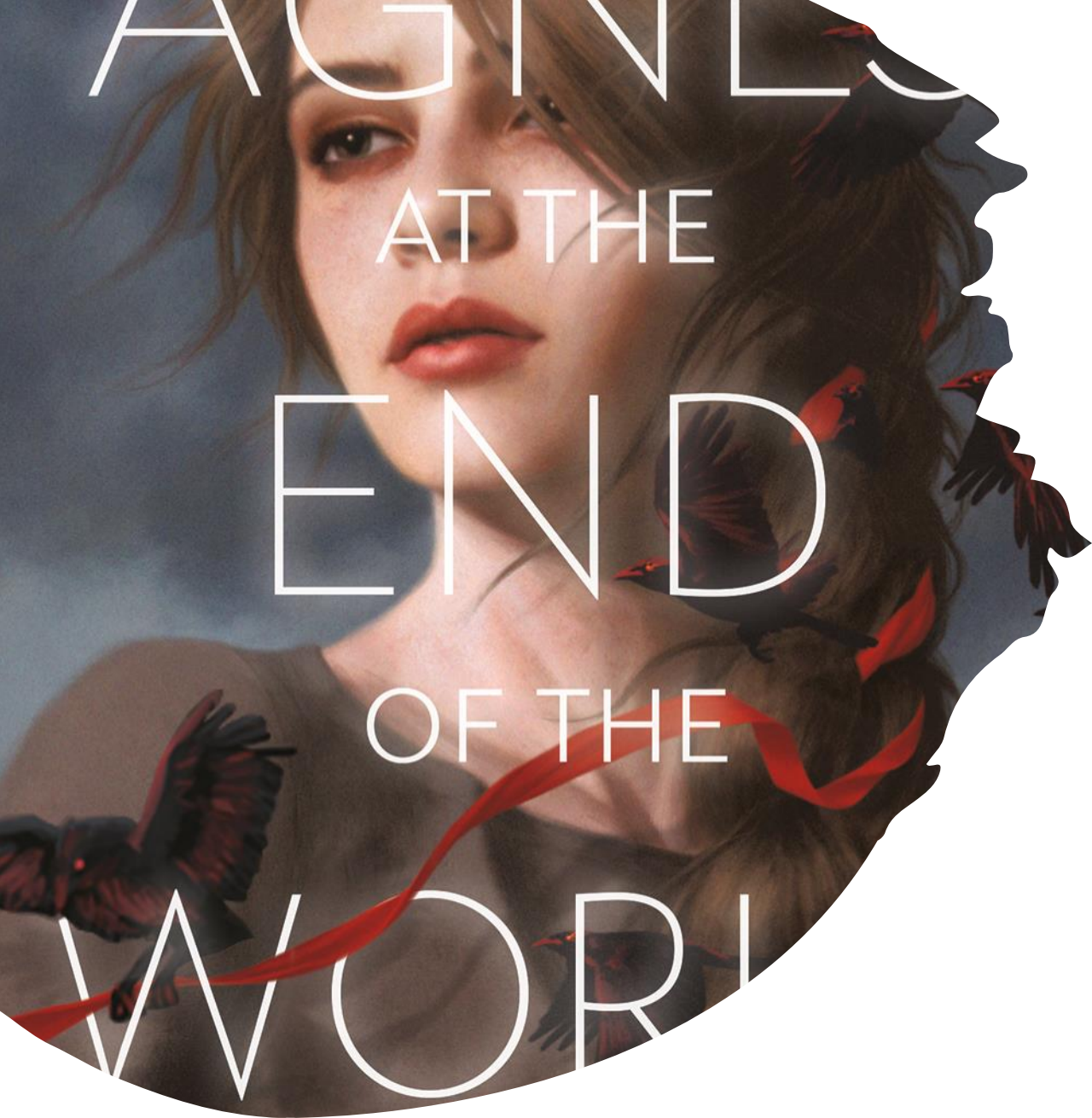
Vinkit





***Mitä YA-
kirjallisuus on?***

- Ya –kirjallisuus eli young adult kirjallisuus on nuorille, eli yleensä teini-ikäisille, suunnattua kirjallisuutta.
- Ya käsittää samoja genrejä, kuin aikuisten ja lasten kirjallisuus.
- Painopiste ya-kirjallisuudella on ihmissuhteissa, itsensä löytämisessä ja ensirakkaudessa.



***Kenelle se on
tarkoitettu?***

Kuka lukee ya:ta ja kenelle sitä voi suositella?

- Ya-kirjallisuus ajatellaan sopivan luettavaksi 12-18 vuotiaille.
- Suosittelisin ya:ta varsinkin genrekirjallisuutta lukeville nuorille sekä nuorille aikuisille. Fantasia tai urbaani fantasia on melkein yleisin ya -genre, ja sellainen joka on lukenut "kaikki" lasten sekä aikuisten fantasian voi löytää lukemista ya:sta.

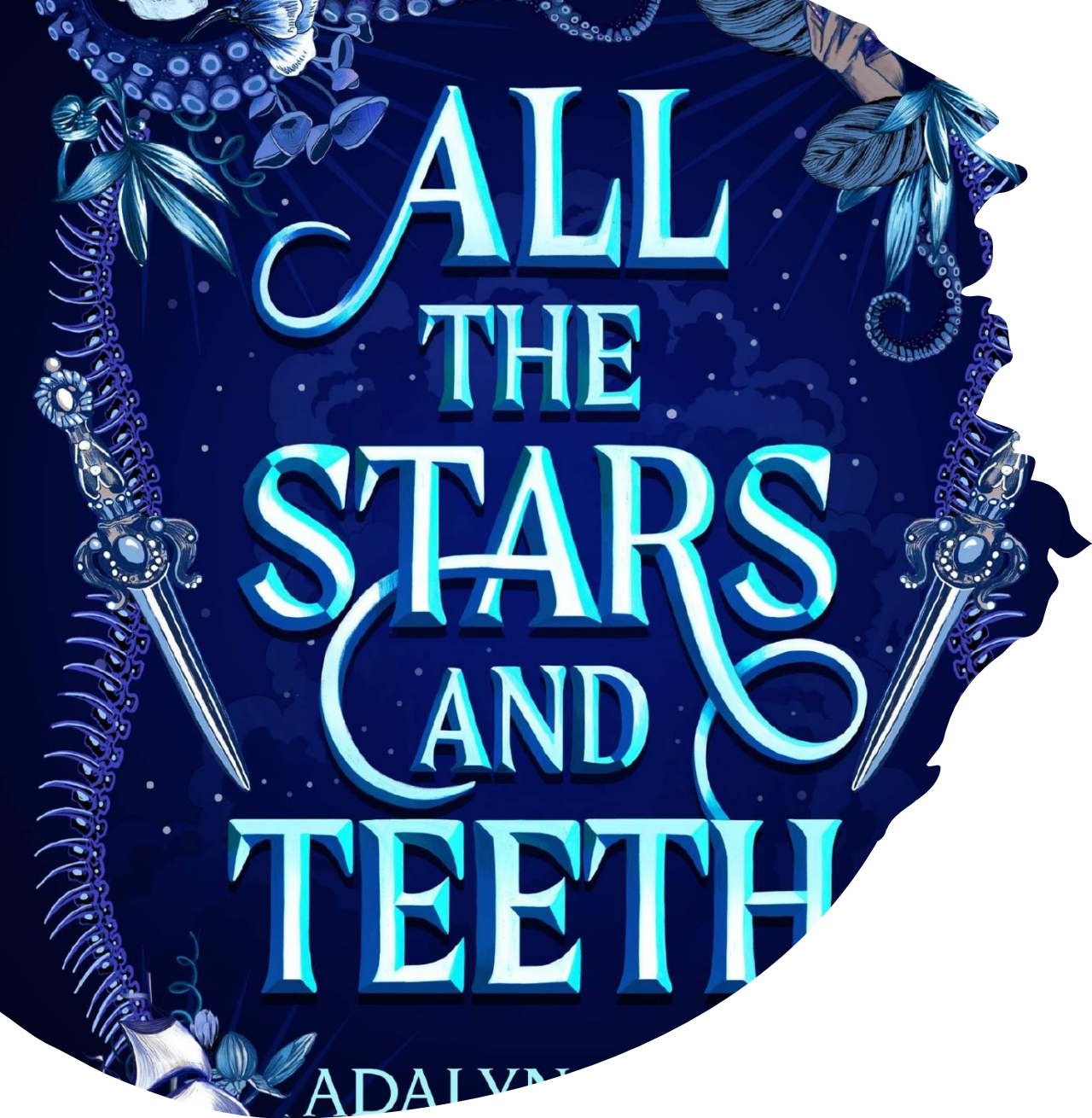
—*New York Times*—bestselling author
LISA MAXWELL

BEYOND THE
BLACK
DOOR

Kuka sitä lukee?

Kuka loppujen lopuksi lukee ya:ta?

- Nuoret lukevat ya-kirjallisuutta, ja nuorilla tarkoitetaan 12-18 vuotiaita.
- Mutta puolet ya:n lukijoista ovat kirjaimellisesti nuoria aikuisia eli 19-30 vuotiaita.
- On olemassa myös oma terminsä kirjoille, jotka ovat tarkoitettu vanhemmille lukijoille. Tämä termi on new adult tai na, ja siinä kohderyhmänä on nuoret aikuiset.
- Tätä genreä edestaa esimerkiksi Maasin Valtakunta-sarja, Rowellin Fangirl ja McQuiston Red, white and royal blue.



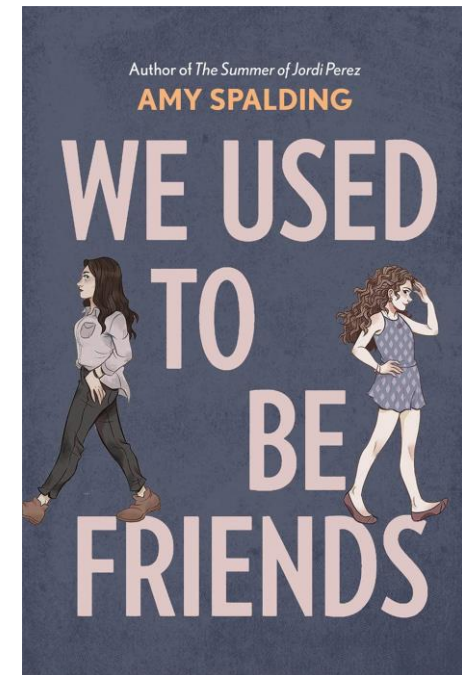
Vinkit

Amy Spalding

We used to be friends (2020)



- Kat ja James ovat parhaat ystävät. He ovat tunteneet toisensa esikoulusta asti, mutta kun he aloittavan high schoolin viimeisen vuoden, alkavat asiat muuttua.
- James on eronnut poikaystävästään, ja pian sen jälkeen Katin poikaystävä jää kiinni pettämisestä. Kat eroaa myös. Sattumalta Kat tapaa Quinn-nimisen tytön, ja he alkavat tapailla. James kokee jäävänsä ulkopuoliseksi, ja alkaa nähdä Katin eri valossa.
- Kat ei huomaa Jamesin pahaa mieltä, ja tahtois Jamesin olevan hänen tukenaan varsinkin, kun hän on aloittanut suhteen Quinin kanssa. Jamesin maailma on taas sortumassa, koska hänen high schoolista asti yhdessä olleet vanhempansa eroavat. James kokee, että kaikki mitä hän on uskonut rakkaudesta on valhetta, eikä hän enää tiedä mihin tulevaisuus häntä vie.
- Kaksi tähteä viidestä, koska kirjailija turhaan kikkailee kirjoittamisensa kanssa ja sivuhahmot jäävät ikävän kaksiulotteisiksi, jopa tärkeät sellaiset, kuten Katin tyttöystävä. On parempiakin kasvukertomuksia, mutta plussaa siitä, että tyttöjen keskeinen ystävyys on tärkein. Kieli on kuitenkin suht helppoa ja ymmärrettävää.

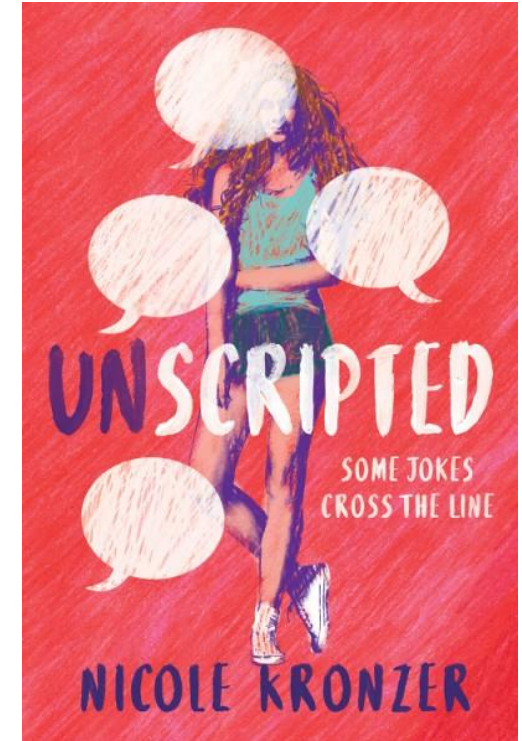


Nicole Kronzer

Unscripted (2020)



- Zelda rakastaa improkomediala enemmän kuin mitään. Hänen tulevaisuutensa on selkeä: ensin improleirille, sitten Second Cityyn ja sen jälkeen Saturday Night Live.
- Ensimmäinen osa suunnitelmaa menee loistavasti, kun hän pääsee leirillä varsity teamiin- leirin päätiimiin, joka vetää loppuohjelman. Mutta Zelda saa huomata, että ainoana tyttönä olo ryhmässä luo ekstra paineita.
- Muut leirin tytöt luottavat, että Zelda edustaa heitä kaikkia ja muita tyttöjä sekä naisia. Mutta Zeldan tiimikaverit eivät ota häntä tosissaan, ja heidän valmentajansa tekee kaikkensa nöyryyttääkseen Zeldaa.
- Tosin valmentaja Ben, joka on kaksikymppinen improihmelapsi, kohtelee häntä hyvin eri lailla heidän ollessaan kaksin. Ben on silloin flirttaileva. Zelda ei ole tottunut sellaiseen huomioon vastakkaiselta sukupuolelta, hän on aina se hauska ystävä ei koskaan romanttisten tunteiden kohde.
- Hyvin pian Benin lähestymisyrietykset alkavat tuntua pelottavilta, mutta Zelda pelkää, että jos hän taistelee vastaan se voi maksaa hänelle hänen unelmansa...
- Neljä tähteä viidestä, koska aihe on ajankohtainen ja kirjoitettu nuorille olematta alentuva tai saarnaavaa. Kirjassa käsitellään metoo-aiheita (Ben aikuisena miehenä lähentelee alaikäistä Zeldaa), naisten-, vähemmistöjen, ja seksuaalivähemmistöjen syrjintää oppimis- ja työympäristössä sekä sitä että uhrin on vaikea päästä irti itsesyytöksistä. Kieli on sen verran haastavampaa, että suosittelisin tätä kirjaa niille, joilla on jo pohjaa englanniksi lukemisessa.

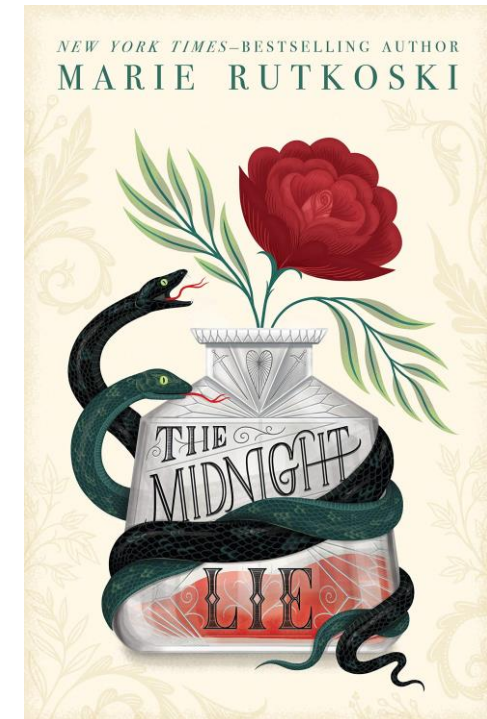


Marie Rutkoski

The Midnight lie (2020)

fantasia ★★★★★

- Nirrim elää Wardissa jossa muutkin alempaa yhteiskuntaluokkaa edustavat Half kithit asuvat. Wardin ulkopuolella ovat High kithit, joille Wardin asukkaat tekevät mm. käyttöesineitä ja ruokaa.
- Elämä muurien sisäpuolella Wardissa on kontrolloitua ja tiukkaa. Sääntöjen rikkojia odottaa kovat rangaistukset.
- Nirrim asuu majatalossa tehden töitä Raven-nimiselle naiselle. Nirrimillä on kyky muistaa kuvantarkasti kaikki näkemänsä, mikä auttaa häntä väärentämään passeja Ravenille. Passit ovat ainoa asia, millä voi päästä pois Wardenista.
- Eräänä päivänä Nirrim jää kiinni rikkeestä ja joutuu vankilaan. Siellä hän tapaa salaperäisen Sidin, joka on tullut toisesta maasta. Sid etsii magiaa, ja on vakuuttunut löytävänsä sitä Nirrimin kotimaasta sekä Nirrimiltä itsestään .
- Yhdessä he alkavat etsiä vastauksia mysteereihin, joita he kohtaavat.
- Viisi tähteä viidestä, ei keksi pyörää uudestaan, mutta kerronta on kaunista ja sadunomaista sekä hahmot mielenkiintoisia. Käsittelee hienovaraisesti kaipuuta kuulua johonkin tai jollekulle, ja samalla kannustaa näkemään totuuden läheisistä ihmisistä ja seisomaan omilla jaloillaan. Puidaan myös lgbtqia+ suhteita. Suosittelisin ehkä vanhemmille lukijoille, voi olla kielensä sekä teemojensa takia hieman vaikea tai tylsä nuoremmille.

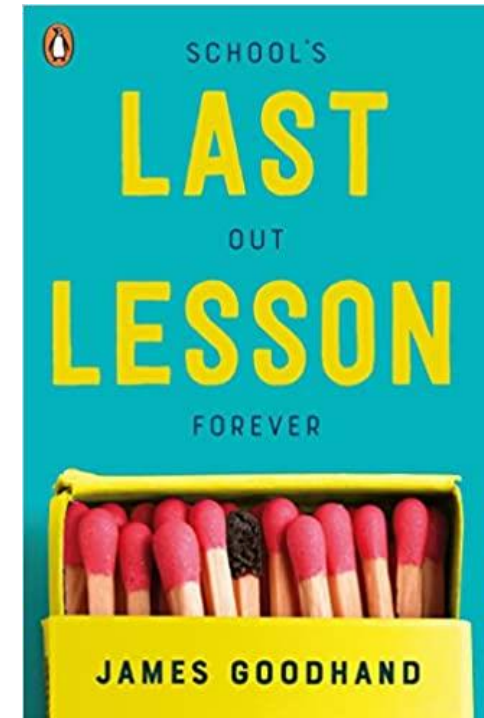


James Goodhand

Last lesson (2020)



- Viime vuonna Ollie Moorcombe oli kympin oppilas, suosittu ja lahjakas muusikko. Tapaturman jälkeen hänestä on tullut hylkiö, jota kiusataan armotta. Kouluvuoden viimeisenä päivänä Ollie on tuonut kiusaajilleen lahjan: kotitekoisen pommin.
- Kolme tähteä viidestä, koska kirja on vähän lyhyt, ja jossain kohdin kirjailija tuntuu kiirehtivän kerronnassaan. Käsittelee jälleen ajankohtaista aihetta hyvin, eli nuorten mielenterveyttä, koulukiusaamista ja sitä kuinka joskus läheisetkään eivät osaa/ymmärrä auttaa. Brittikirjailija, jolloin ne lukijat, jotka ovat enemmän tottuneet amerikanenglantiin voivat ehkä turhautua kieleen. Muuten kieleltään suhteellisen helppoa, ja koska on aika ohut voi houkuttaa niitä, jotka eivät ole ennestään lukeneet englanniksi.



Darcie Little Badger

Elatsoe (2020)

fantasia ★★★★★

- Elatsoe tai Ellie elää Amerikassa, joka on hyvin samanlainen kuin omamme. Paitsi, että taikuus ja hirviöt ovat olemassa.
- Ellie, joka on Lipan apassi, omaa taidon kutsua haamuja. Tämä taito on kulkenut hänen suvussaan äidiltä tyttäreltä jo kuuden sukupolven ajan. Ellie elää normaalia 17-vuotiaan elämää käyden koulua, leikkien haamukoiransa Kirbyn kanssa ja tavaten parasta ystäväänsä Jaytä.
- Sitten Ellien serkku kuolee auto-onnettomuudessa, joka vaikuttaa oudolta. Serkun haamu ilmestyykin Ellielle unessa ja pyytää häntä pitämään huolen perheestään, koska hekin voivat olla vaarassa.
- Ellie alkaa selvittämään Jayn kanssa serkkunsa kuolemaa kummallisessa Willowbeen kaupungissa. Kaupungissa, joka ei aina löydy kartalta ja joka tuntuu olevan täynnä salaisuuksia.
- Viisi tähteä viidestä, koska ihanasti kerrottu tarina itseensä luottamisesta ja oman kulttuurin tärkeydestä. Kirjassa käsitellään rasismia, ja varsinkin alkuperäiskansoihin kohdistuvaa sortoa.



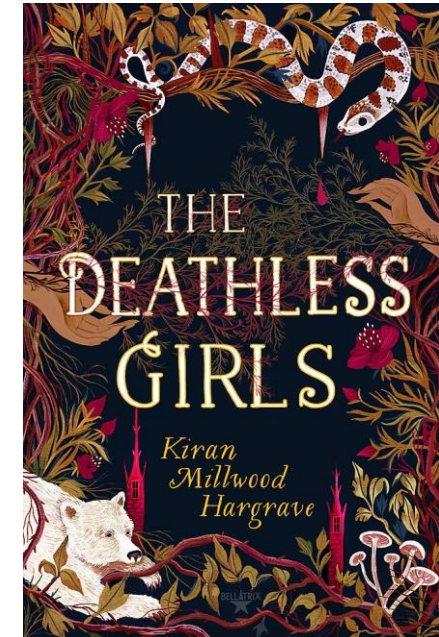
Kiran Millwood Hargrave

The Deathless Girls (2019, mutta kirjastossa 2020)

fantasia



- Sinä iltana, kun kaksoset Lil ja Kizzy ovat saamassa tietää oman kohtalonsa ennustuksen muodossa, heidän leiriinsä hyökätään.
- Sisarukset menettävät kotinsa ja perheensä, ja heidät myydään orjiksi julman Valcarin linnaan. Siellä kaukana omasta romaniyhteisöstään, he kohtaavat julmuutta sekä ihmisen pahuuden.
- Työskennellessään keittiöllä, Lil löytää lohdun myrskysilmäisestä Mirasta, joka on myös orjana linnassa.
- Tytöt saavat kuulla tarinoita kammottavasta Lohikäärmeestä, joka ottaa tyttöjä lahjoiksi vastaan suojeluksestaan.
- Lil ja Kizzy eivät ehkä saaneet kuulla ennustustaan, mutta he kuitenkin saavat pian tietää kohtalostaan.
- Neljä tähteä viidestä, koska sadunomainen kirjoitustyyli, positiivinen kuvaus romaneista ja yllättävä käänne. Käsittelee hienosti ja kaunistelematta romaneihin varsinkin itä-Euroopassa tapahtuneeseen (ja tapahtuvaan)sortoon. Vaikkakin mainostaa olevansa fantasiaa, on enemmänkin synkkä satu. Vähän vaikeampi kielellisesti.

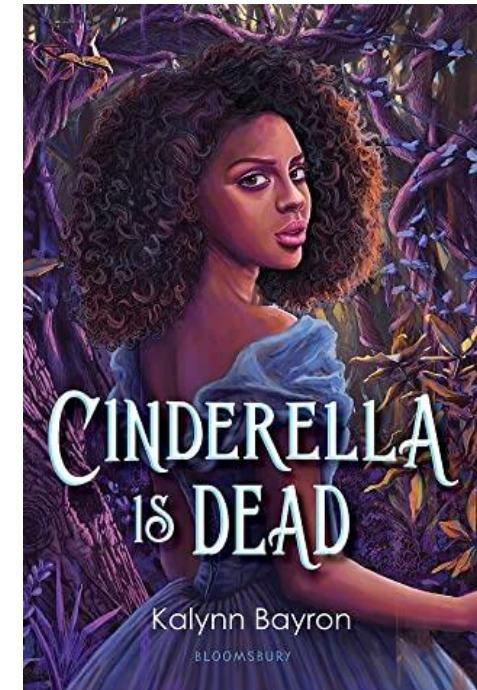


Kalynn Baron

Cinderella is dead (2020)

fantasia ☆☆☆☆

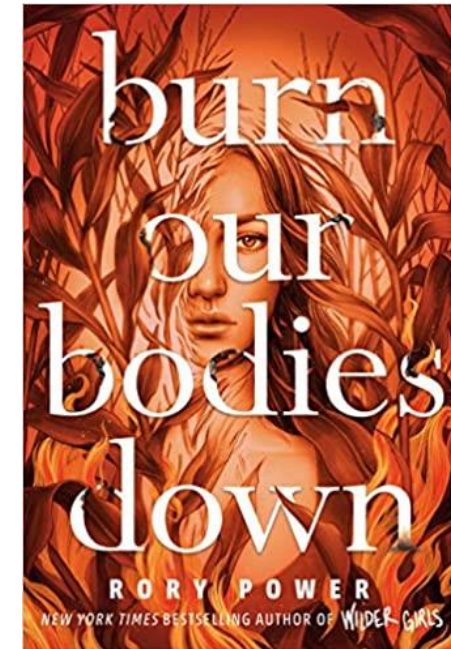
- 200-vuotta Tuhkimon kuoleman jälkeen, jokaisen 16-vuotta täyttäneen tytön tulee osallistua vuosittaisiin tanssiaisiin.
- Tanssiaisissa tytön valitsee hänen tuleva puolisonsa, jos valintaa ei tapahdu, tyttö katoaa.
- Sophia ei haluaisi osallistua tanssiaisiin, hän mieluummin menisi naimisiin parhaan ystävänsä Erinin kanssa. Tanssiaisissa Sophia pakenee pakkoavioliittoja, ja päättyy vahingossa Tuhkimon mauseleomiin.
- Tuhkimon haudalla hän tapaa Constancen, joka on Tuhkimon viimeinen elossa oleva sukulainen.
- Yhdessä he päättävät selvittää totuuden Tuhkimon tarinan takaa, ja suistaa kuninkaan valtaistuimelta.
- Kolme tähteä viidestä sen tähden, koska kirja kärsii yksiulotteisesta pahiksesta ja tarinan rytmitus on vähän huono. Alku on menevä ja sujuva, puolesta välissä tahti hidastuu kamalasti ja loppu on yhtä kiirettä. Samoin päähenkilö äityy vähän Mary Sueksi tarinan loppupuolella. Loppuratkaisu myös oli sangen ennalta arvattava. Kirjassa on kuitenkin vahva sekä hyvä feministinen sanoma, jossa patriarkaatista kärsivät naisten lisäksi myös miehet. Kuitenkin yksi mielenkiintoisimmista klassikkosatu muunnoksista, mitä olen lukenut.



Rory Power

Burn our bodies down (2020)

jännitys/kauhu (mystery thriller)



- Aina Margotin syntymästä asti on ollut vain hän ja äiti. Äiti ei vastaa ikinä mihinkään tyttärensä kysymyksiin omasta menneisyydestään tai perheestään. On vain he kaksi, huonokuntoisessa asunnossa yrittäen tulla toimeen.
- Mutta tämä ei riitä Margotille, hän haluaa perheen ja menneisyyden. Ja nyt hän on löytänyt avaimen saadakseen haluamansa: valokuvan, joka johtaa hänet kaupunkiin nimeltä Phalene. Mahdolliseen kotiin. Mutta Margotin saapuessa kaupunkiin, se ei ehkä olekaan sitä mitä hän halusi.
- Margotin äiti lähti syystä, mutta oliko syy menneisyyden kätkeminen? Vai oliko lähtö ainoa tapa varjella Margotia?
- Ainoa asia minkä Margot tietää varmasti on se, että heidän sukupuunsa on myrkyttynyt ja sen juuret ovat niin syvällä Phalenessa, että nyt kun hän on siellä, Margot ei ehkä koskaan pääse pois kaupungista.
- Kaksi viidestä tähdestä, koska kirja lupaa paljon, mutta ei lopulta täytä lupauksiaan. Asetelma on mielenkiintoinen: jännitystä yliluonnollisella mausteella, joukossa tulehtunut äiti-tytär-suhde, karmiva kaupunki ja outo isoäiti. Hahmot jäävät ohuiksi, ja hahmojen suhteita ei avata tai kehitetä tarpeeksi. Tunnelma oli kirjan parasta antia, ja ainoa syy miksi luin loppuun, oli se että halusin tietää arvasinko loppuratkaisun oikein. Kielellisesti hieman vaikeampi kirja.

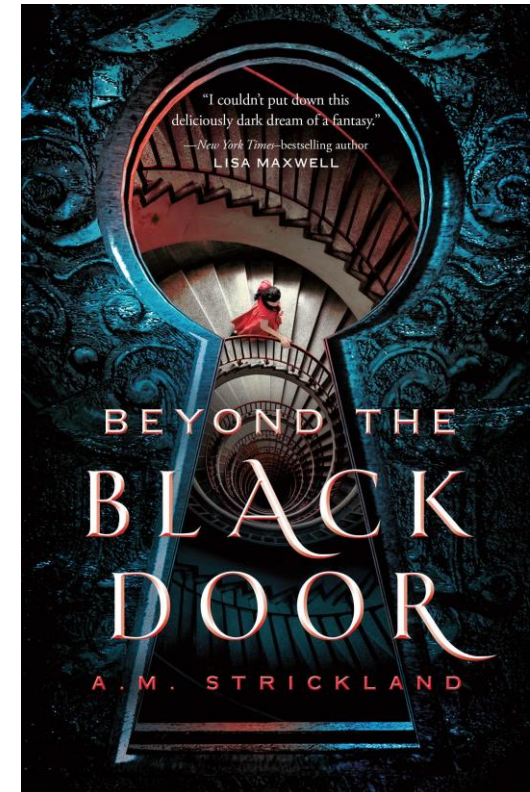
A.M. Strickland

Beyond the black door

fantasia



- Kaikilla on sielu, joidenkin on kaunis puutarha, kun taas toisten on synkkä vankila. Sielunkulkijat (soulwalkers), kuten Kamai ja hänen äitinsä, voivat matkata toisten sieluihin nukkuessaan.
- Mutta mihin sieluun Kamai meneekin, hän näkee mustan oven. Ovi seuraa häntä jokaiseen sieluun, ja Kamain äiti on kieltänyt häntä koskaan avaamasta sitä.
- Mutta kun Kamai koskettaa ovea, se on lämmin ja sykkii, kuin sillä olisi pulssi. Kun hän painaa korvansa ovea vasten, hän kuulee nimensä kuiskattavan toiselta puolelta. Ja kun tragedia iskee, Kamai tekee peruuttomattoman teon. Hän avaa oven.
- Kolme tähteä viidestä, tarinan maailma on mielenkiintoinen sekoitus Lähi-Idän kulttuureita ja kerronta kaunista, ajatus sielunkulkijoista on kutkuttava ja Kamain aseksuaalisuus selitetään hyvin. Miinusta tulee Kamain rakkauden kohteesta, joka on uhkaava sekä manipuloiva. Kieleltään vaatii kokeneempaa lukijaa.

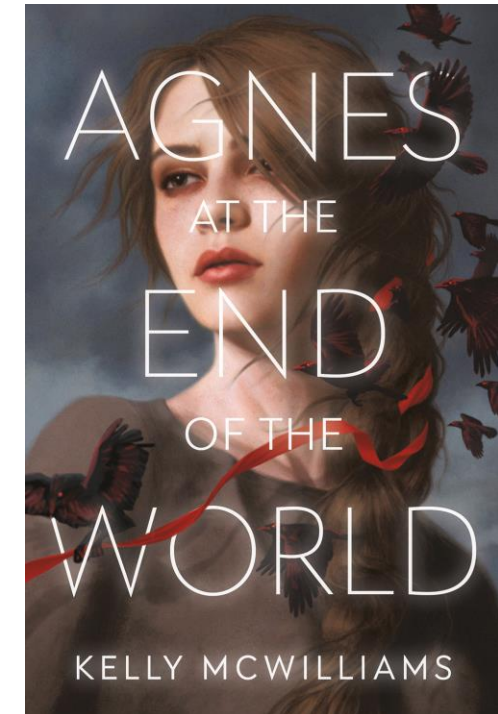


Kelly McWilliams

Agnes at the end of the world (2020)

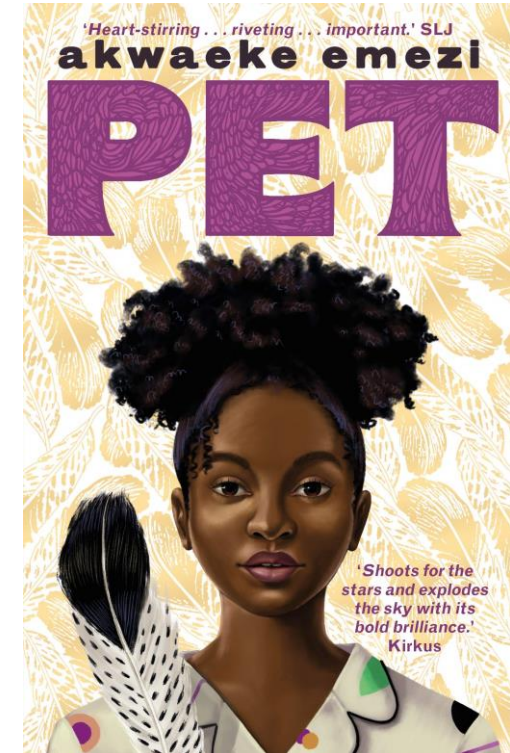


- Agnes asuu Red Creekissä, missä hän väsymättä huolehtii nuoremmista sisaruksistaan ja noudattaa kylän tiukkoja sääntöjä. Agnes ei tiedä, että Red Creek on kultti, jota johtaa mielipuoli, joka kutsuu itseään profeetaksi.
- Sitten Agnes tapaa Dannyn, ulkopuolisen pojan, ja hän alkaa kyseenalaistamaan sitä mikä on ja mikä ei ole syntiä.
- Agnesin veli kuolee ilman insuliinia, mitä hän saa ulkopuolisilta ja salakuljettua kotiinsa. Mutta lääkkeet ovat kielletty, onko Agnes syntinen, kun yrittää pitää veljensä elossa? Onko hänen siskonsa Beth syntinen, kun kaipaa maailmaa Red Creekin ulkopuolella?
- Profeetan käydessä yhä vaarallisemmaksi, Agnes ymmärtää, että hänen on paettava veljensä kanssa. Mutta ulkopuolellakaan ei ole turvallista, pandemia (Viirus) leviää tulen lailla maailmalla sairastuttaen kaikki tielleen osuvat.
- Agnes kehittää yhteyden Viirukseen, ja hänen on päätettävä pelastaako hän perheensä vai maailman.
- Kirjan teemat ovat mielenkiintoisia: millaista on elää kultissa, mitä synti on ja millainen Jumala on? Vaikkakin kirjassa puhutaan sekä käsitellään varsinkin kristinuskoa, kirjailija selvästi kritisoi järjestäytyntä uskonnollisuutta ja siihen monesti liittyvää misogyniaa. McWilliams antaa enemmän painoa henkilökohtaiselle uskolle. Uskolle, joka on arkipäiväistä, lohduttavaa sekä vahvaa.
- Kirja on myös kasvukertomus, jonka keskiössä ovat Agnes ja hänen sisarensa.



Akwaeke Emezi *Pet (2021 kirjastossa, ilmestynyt 2019)* *maaginen realismi* ★★★★★

- Lucille on kaupunki, jossa ei ole hirviöitä. Näin on opetettu Jamille ja hänen parhaalle ystävälleen Redemptionille.
- Mutta sitten Jam tapaa Petin, olennon, joka ilmestyy hänen äitinsä maalauksesta, joka saa Jamin epäilemään kaikkea mitä hänelle on kerrottu.
- Koska Pet on tullut metsästämään hirviötä. Hirviötä, joka majailee Redemptionin kotona...
- Viisi tähteä viidestä. Kirja käsittelee helposti lähestyttävästi vaikeita teemoja, kuten hyväksikäyttöä ja väkivaltaa. Samoin toistuvana teemana on se, että kun asioista vaietaan, mahdollisuus niiden tunnistamiseen pienenee ja täten niiden toistumisen mahdollisuus suurenee. Kirjan kieli helppoa ja ymmärrettävää.

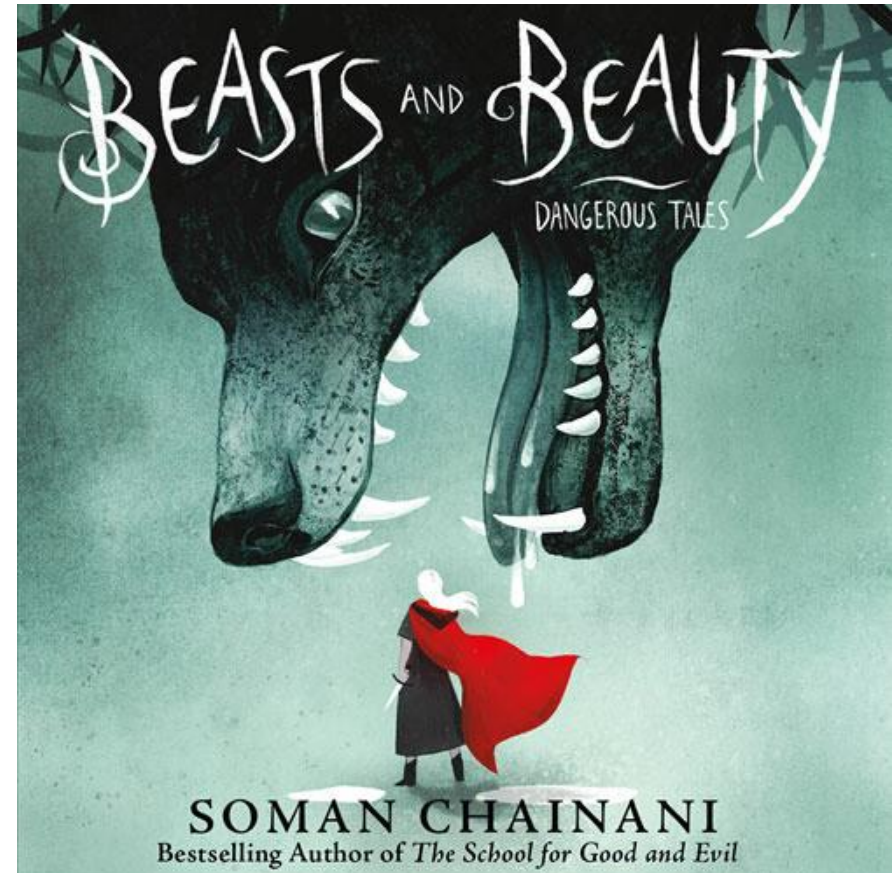


Soman Chainani

Beasts and beauty: dangerous tales (2021)

fantasia ★★☆☆☆

- Uudelleen kerrottuja klassisia tarinoita.
- Mitä jos Punahilkka olisikin taistellut sutta vastaan, Siniparta olisikin ottanut uhreiksiin orpopoikia vaimojen sijaan tai Leena Peter Panista rakastunut merirosvoon?
- Neljä tähteä viidestä, koska jos tykkää tutuista tarinoista twistillä, niin tässä kirjassa ne ovat todella erilaisia. Kirjassa teemoina ovat mm: kauneuden ihannointi, mitä tarkoittaa 'elivät elämänsä onnellina loppuun asti', onko rakkaus sittenkään vastaus kaikkeen ja naisten asema yhteiskunnassa. Kieleltään aika vaikea, ja suosittelisin muutenkin ehkä lukioikäisistä ylöspäin.



Cynthia Murphy

Last one to die (2021)

jännitys



- Niamh osallistuu Lontoossa järjestettävään kesäkurssiin.
- Samaan aikaan Lontoossa tapahtuu nuoriin naisiin kohdistuvia väkivaltaisia hyökkäyksiä, joissa ainakin yksi uhri kuolee. Pian Niamh saa huomata uhrien olevan samannäköisiä, kuin hän.
- Voiko Niamh luottaa uusiin ystäviinsä? Vainotaanko häntä? Ja pystyykö Niamh pysymään yhden askeleen murhaajan edellä?
- Yksi tähti viidestä, koska kirja joka alkaa suhteellisen mielenkiintoisena murhamysteerinä sortuu lopun yliluonnollisuuteen. Aluksi murhiin ja päällekkarkauksiin solmitaan yhteyksiä pahamaineiseen Springheel Jackiin (Jousijalka-Jack), joka oli viktorian ajan Englannin yksi suosituimmista urbaaneistalegendoista. Tosin tämä yhteys tiputetaan kirjan loppupuolella, jotta saadaan tarinaan kytkettyä kömpelösti aaveita ja noituutta. Kieleltään kuitenkin helppo, ja suhteellisen ohut kirja.



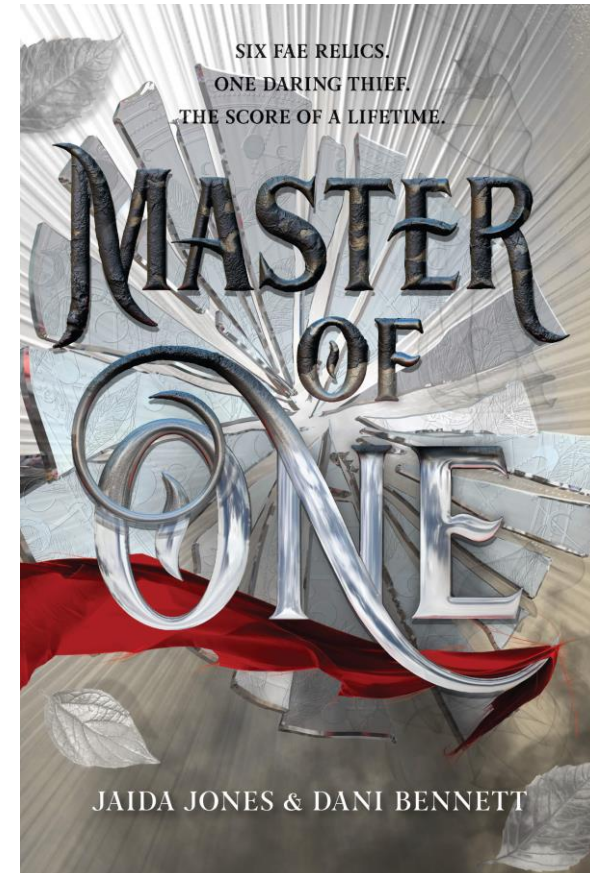
Jaida Jones

Master of one (2020)

fantasia



- Rags on varas, erittäin hyvä sellainen. Kunnes kuningattaren vartiosto saa hänet kiinni.
- Rags pakotetaan etsimään muinainen haltiaesine sadistiselle maagille. Tosin "esine" paljastuukin komeaksi haltiaprinsiksi.
- Onneksi Ragsillä on nopeiden sormien lisäksi nopeat hoksottimet, koska asiat menevät vain oudompaan suuntaan.
- Neljä tähteä viidestä viihdyttävälle ja vauhdikkaalle fantasiakirjalle. Juoni on aika peruskauraa: joukko nuoria, jotka ovat valittuja, valtakuntaa uhkaa alati vainoharhaisempi kuningatar ja tämän kuolettavat maagit. Mukavaa, että kirjassa on lgbtq+ romantiikkaa sekä poc-hahmoja. Tarina, maailma sekä hahmot ovat mielenkiintoisia. Kieleltään vähän haastavampi.



Tori Bovalino

The devil makes three

fantasia



- Tess odottaa tylsistyvänsä kuoliaaksi kesätoiss koulunsa kirjastossa, mutta kun rehtorin poika Eliot tilaa mahdollittoman määrän okkultisia kirjoja, joutuu Tess huomaamattaan magian ja unohdettujen paikkojen maailmaan.
- Yhdessä he löytävät kätketyn huoneen kirjaston syvyyksistä, ja sieltä kirjan. Avattuaan kirjan ja luettuaan sitä, nuoret vapauttavat vahingossa kirjaan vangitun paholaisen.
- Nyt kun paholainen on vapaa, se tekee kaikkensa pysyäksään vapaana. Onnistuvatko Tess ja Eliot pysäyttämään paholaisen ennen kuin se tappaa kaikki ne, joista he välittävät?
- Viisi tähteä viidestä, mukaansatempaava kertomus, jossa mielenkiintoiset henkilöahmot. Fantasiaa, johon sekoitettuna hiipivää kauhua. Tessin ja Eliotin romanssi uskottava sekä hella. Käsittelee hyvin hienovaraisesti luokkaeroja, vanhempien ja aikuisuuden kynnyksellä olevien lasten suhdetta, unelmien seuraamista sekä unelmista luopumista ja toisten ihmisten lähelle päästämistä. Kielellisesti aika haastava.

